

Makersoproep aan staatssecretaris Uslu

Maak werk van het auteursrecht

Begin 2023 wordt het wetsvoorstel aanscherping Auteurscontractenrecht verwacht. Wetgeving ter bescherming van auteurs en artiesten tegen onredelijke contractvoorwaarden, die tot nog toe onvoldoende effect had. De brief, ondertekend door onder meer Ntb- en VCTN-voorzitter, toetsenist Will Maas en saxofoniste Susanne Alt, roept de staatssecretaris van cultuur op zich sterk te maken voor de makers.

tekst: Erik Thijssen illustratie: Robert Swart

Uit de brief: "In 2015 werden de Auteurswet en de Wet op de Naburige Rechten aangepast, middels invoering van het Auteurscontractenrecht. De wijzigingen hadden tot doel om ervoor te zorgen dat uitvoerend en scheppend kunstenaars een reële (billijke) vergoeding zouden ontvangen voor de exploitatie (doorgeven/vermenigvuldigen/openbaar maken) van hun werk. Uit de evaluatie van de wet door het WODC is gebleken dat dit beoogde doel (nog) niet is bereikt. Met de toegezegde herziening van de wet is opnieuw het moment aangebroken om verbetering aan te brengen en ervoor te zorgen dat de scheve machtsverhoudingen tussen de exploitanten en de makers in evenwicht worden gebracht. En dat een einde wordt gemaakt aan de praktijk waarbij allerhande partijen flink geld verdienen aan de creativiteit van makers behalve de makers zelf/ten koste van de makers. De ervaring leert dat makers bescherming van de wet nodig hebben en een collectieve vertegenwoordiging bij onderhandelingen daarvoor het beste middel vormt. Middels collectief beheer bij onder meer exploitaties online en middels collectief onderhandelen over redelijke minimumvergoedingen in de markt. Ook kan de

overheid in subsidievoorwaarden, in zowel cultuurbeleid als omroepbeleid, een verschil maken. Anders blijven makers de verliezende partij. Het individu blijft te zeer in het nadeel ten opzichte van grote marktpartijen als Spotify, Netflix, grote uitgevers- of producenten, omroepen, etc."

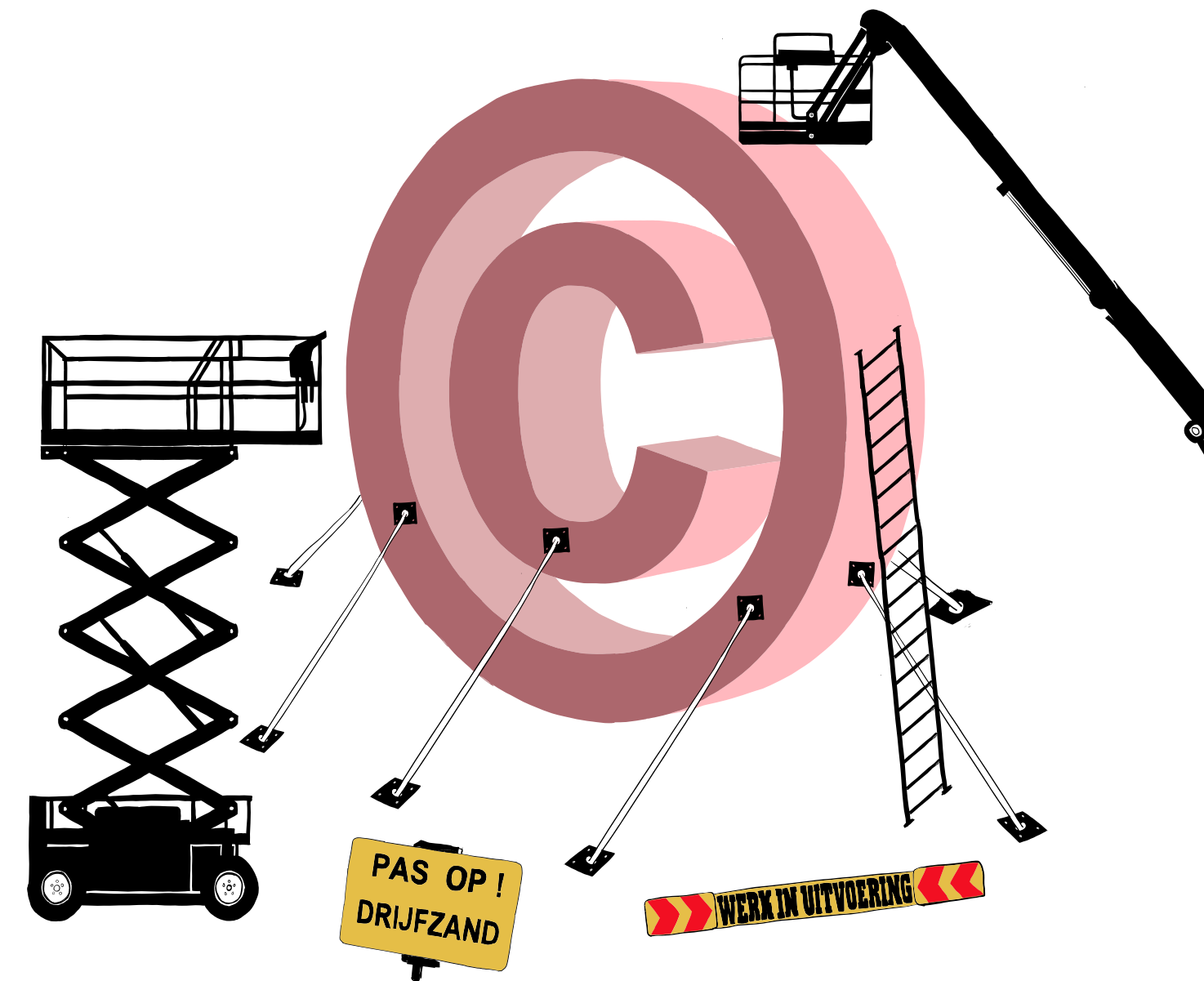
Geen woorden maar daden

De makers haken graag aan bij de uitgangspunten van beleid die de staatssecretaris formuleerde, 'Cultuur midden in de samenleving' en steun voor de makers, maar zij missen concrete toezeggingen. Erwin Angad-Gaur, senior adviseur van Ntb/Kunstenbond en voorzitter van Platform Makers (het samenwerkingsverband van vakbonden en beroepsorganisaties voor auteurs en artiesten): "De uitgangspunten zijn goed. Maar zoals met het hele cultuurbeleid: wat nodig is zijn maatregelen waarbij daadwerkelijk een verschil wordt gemaakt. Het is essentieel dat de aanscherping van de wet niet opnieuw eindigt in een kleine verbetering voor makers die zich kunnen veroorloven hun recht te halen. Het evaluatieonderzoek was kraakhelder: wie zijn recht haalt moet vaak vrezen voor blacklisting. Niemand wil

als moeilijk te boek staan en het risico lopen geen werk meer te krijgen. Alleen via collectieve aanpak valt werkelijk iets te veranderen en de overheid heeft daarvoor zowel in wetgeving als in subsidiebeleid de sleutel in handen."

België en Duitsland

In de landen om ons heen werd de afgelopen jaren de wet fundamenteel aangepast om makers ook online een betere positie te geven. Angad-Gaur: "In Duitsland werd een vergoeding voor makers voor gebruik van hun werk op onder meer Facebook en YouTube geïntroduceerd. In België ook voor exploitatie op commerciële online aanbieders, zoals Netflix en Spotify. Wat opvalt is dat de Nederlandse regering vooralsnog ondemand videodiensten wil verplichten een (aanvullende) vergoeding aan makers te betalen, via collectief beheersorganisaties als NORMA, LIRA en VEVAM, maar dat alle andere makers digitaal in de kou dreigen te blijven staan. Dat is, zeker als in de landen om ons heen de overheid wel inziet dat ook beeldmakers, musici en schrijvers die steun verdienen, niet goed uit te leggen."

Vrijblijvend

Daarnaast valt op dat de overheid huiverig lijkt om daadwerkelijk concrete eisen aan gesubsidieerde instellingen, zoals de publieke omroep te stellen. "Het is heel merkwaardig denken: de markt betaalt makers te weinig, dat wordt erkend, fair practice is belangrijk, zegt niet alleen de huidige staatssecretaris, maar ook haar voorgangsters, en fair practice verdient overheidssteun, maar wat fair practice is... dat wil de regering aan 'de markt'

overlaten, blijkt telkens opnieuw. Daar lag en ligt nu net het probleem. De markt gaat de markt niet oplossen. Misschien is het een angst om de vingers te branden, maar we hebben een overheid om in te grijpen als 'de markt' niet functioneert en om de zwakkere marktpartijen te beschermen. Van groot belang daarom de staatssecretaris te steunen in haar voornemens, maar ook haar aan te spreken waar zij, net als haar voorgangsters, te vrijblijvend dreigt te blijven."

Platform Makers zal volgend jaar alle zeilen bijzetten om de regering en de Tweede Kamer te overtuigen. "Het mag niet opnieuw zo zijn dat Nederland achterin de rij plaatsneemt in de bescherming van makers. Natuurlijk: wetgeving en lobby zijn zaken van de lange adem, maar na de coronacrisis hebben veel makers nog maar weinig lucht. Dat zal ook de overheid moeten inzien. Mooie woorden zijn gewoon niet langer voldoende."